

En rättvis värld är möjlig

Rödgrön plattform för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik

18 januari 2010

Inledning

Det är mindre än ett år kvar till nästa riksdagsval. Alternativen i svensk politik blir allt tydligare. Sverige behöver en regering som tror på framtiden och som har en politik för att möta arbetslösheten, klimatförändringarna och de växande klyftorna i Sverige.

Det rödgröna samarbetet med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet växer nu fram. Vi kommer att presentera en gemensam regeringsplattform inför valet i september. I sju olika arbetsgrupper tas nu gemensam politik fram för att presenteras för väljarna innan valet.

I denna delrapport presenterar den rödgröna arbetsgruppen för en rättvis och hållbar värld en plattform för en rödgrön säkerhetspolitik och försvarspolitik. Dessutom finns våra förslag för hur svensk vapenexportlagstiftning ska förändras, vikten av konfliktförebyggande i ett brett perspektiv, behovet av en förnyad svensk nedrustningspolitik och krav på hur kvinnor bättre ska skyddas i konflikter.

I strävan efter ett gemensamt ansvarstagande i vår omvärld behövs en politik för hur Sverige ska agera aktivt i EU, FN och gentemot omvärlden med en tydlig utrikes- och säkerhetspolitik. Arbetsgruppen kommer under våren 2010 att återkomma med fler besked på de utrikespolitiska och migrationspolitiska områdena.

Vill du läsa om vår politik eller om du har synpunkter, frågor eller kommentarer är du välkommen att kontakta oss genom vår samarbetsblogg www.rodgron.se

Ett rödgrönt samarbete för framtiden,
Sälen, 18 januari 2010

Urban Ahlin · Lena Hjelm Wallén (S)

Hans Linde · Ulla Hoffmann (V)

Per Gahrton · Peter Rådberg (MP)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	2
KONFLIKTFÖREBYGGANDE	4
KVINNOR I KONFLIKTER.....	5
NEDRUSTNINGSPOLITIK.....	8
VAPENEXPORT	10
SÄKERHETSPOLITIK	13
FÖRSVARSPOLITIK.....	16

Konfliktförebyggande

De mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och ömsesidigt beroende. Varje människa har rätt till säkerhet och frihet från våld. Det innebär ett globalt ansvar att agera för att verkligheten ska spegla dessa rättigheter. Våld förekommer över hela världen och i alla samhällen. På sina håll sker våldsamheter av en karaktär och i en omfattning som lämnar hela samhällen i spillror och får negativa konsekvenser för decennier framöver.

Det effektivaste sättet att förhindra krigets fasor är att förebygga en väpnad konflikt. Det sker genom civila insatser. Militära insatser ska vidtas först när allt annat är uttömt och kan inte ens under en akut våldsam konflikt vara det enda verktyget för att få slut på en väpnad konflikt.

Dagens internationella konflikthantering präglas av obalans mellan civila och militära insatser. Vi rödgröna anser att det behövs ett mycket större och bredare engagemang för det civila konfliktförebyggande arbetet och vi vill kraftfullt lyfta fram och prioritera detta.

Sverige ska föra en aktiv och sammanhållen politik för global utveckling, där bland annat biståndsinsatser och rättvis handel ingår, för att bekämpa fattigdom och för att främja demokrati, jämställdhet mellan män och kvinnor och mänskliga rättigheter. Detta är långsiktiga åtgärder som minskar orsakerna bakom våldsamma konflikter. Sverige ska också göra direkta insatser för att motverka att en våldsam konflikt uppstår i riskområden, till exempel genom medling, främjande av dialog och närvaro av civila observatörer. Vi ska också vara aktiva i själva konfliktskedet och i arbetet för att återuppbygga samhällen som tagit sig ur en våldsam konflikt. Det behövs civila åtgärder som bidrar till långsiktig fred och till att möjligheter skapas för att lösa framtida konflikter med fredliga medel. En rödgrön regering kommer efter valet ta ett helhetsgrepp om dessa frågor.

En rödgrön regering kommer också att arbeta för att EU på ett ännu bättre sätt än idag utnyttjar sin mjuka makt och de medel som unionen har till sitt förfogande för att bli en aktör som tar det civila konfliktförebyggande arbetet på allvar och som utvecklar och bättre koordinerar sin kapacitet på området. Likaså är det viktigt att använda Sveriges medlemskap i FN, Europarådet och OSSE för att tillsammans med andra kraftfullt verka för fred.

Kvinnor i konflikter

Systematiska våldtäkter och massvåldtäkter har alltid använts i väpnade konflikter. I takt med att kunskapen om kvinnors situation i väpnade konflikter har ökat har också massvåldtäkter kommit att betraktas som massförstörelsevapen, en uppfattning som delas av en rödgrön regering. Massvåldtäkter påverkar familjer och samhällen ekonomiskt, socialt och moraliskt. De systematiska våldtäkterna används också som ett led i etnisk rensning genom att kvinnorna avsiktligt görs gravida och därefter nekats abort.

Det är därför viktigt att de olika krigstribunalerna bedömer massvåldtäkter och systematiska våldtäkter som krigsförbrytelser likaväl som att de internationella styrkorna söker efter, arresterar och överlämnar de efterlysta krigsförbrytarna.

Genusperspektivet ska inte behandlas som en separat fråga utan inkorporeras i all politik och i alla aktiviteter. I arbetet med försvars- och säkerhetspolitik saknas ofta det genusperspektiv som är nödvändigt för att man ska kunna se skillnader i kvinnors och mäns behov av säkerhet. Det leder också att kvinnors och barns situation ofta osynliggörs.

Genom att svenska kvinnor och män i allt större utsträckning kommer att delta i fredsbevarande operationer under FN-mandat så kommer soldaterna att möta kvinnor som har blivit utsatta för sexuellt våld och män som har begått övergrepp mot kvinnor. För att på ett bra och rättssäkert sätt kunna skydda och stödja kvinnor som utsatts för sexuellt våld krävs gedigen utbildning och förberedelser samt kunskap om kvinnors brist på makt, inflytande, rörelsefrihet och brist på sexuell och reproduktiv hälsa. Att kunna delta på lika villkor som medborgare i ett samhälle är en fråga om demokrati.

Betydande resurser måste satsas på de behov av skydd och stöd som kvinnor och flickor har under en konflikt, då kvinnorna ofta tvingas ta över männens arbetsuppgifter, och efter en konflikt då det civila samhället har kollapsat. Betydande resurser måste även satsas på utbildning i genusfrågor för dem som skall tjänstgöra utomlands i konflikter. Kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocessen och krishantering kan inte nog understrykas. Det är därför viktigt att Sverige agerar nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med att uppfylla FN:s resolutioner om Kvinnor, fred och säkerhet (1325) och Om sexuellt våld i konflikter (1820).

Trots att FN:s resolution 1325 varit i bruk under flera år är bristen på kvinnor i fredsfrämjande och konfliktlösande arbete påtaglig. Andelen civila kvinnor i fredsfrämjande insatser har ökat något, men det finns alltför få kvinnor på beslutande positioner. En ökad andel kvinnor i sådana missioner garanterar i sig inte att ett genusperspektiv finns med i arbetet. Det är därför nödvändigt att både kvinnor och män som ska delta i fredsfrämjande insatser får kunskap och utbildning i genusperspektiv. En rödgrön regering kommer därför i

FN att driva frågan om att uppmärksamma kvinnors särskilda situation under en konflikt och vikten av att fler kvinnor deltar i arbetet samt att både kvinnor och män får kunskap och utbildning i genusperspektivet.

Förutom att förband som ska tjänstgöra i internationella miljöer kan utsättas för ökade psykiska och fysiska påfrestningar ställs höga krav på det etiska handlandet. En rödgrön regering kommer därför att satsa på utbildning i genuskunskap och i FN-resolutionerna 1325 och 1820, både vad gäller den personal som tjänstgör i Sverige och den personal som ska delta i internationella operationer. Det svenska försvaret samarbetar allt oftare med andra länder. Det är därför ytterst viktigt att genderfrågorna prioriteras i EU:s säkerhetspolitik. För att stärka kvinnors säkerhet i konflikter kommer en rödgrön regering därför att driva att FN:s resolutioner 1325 och 1820 implementeras i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Idag utgör kvinnorna, inklusive de civilanställda, endast drygt 12 procent av Försvarmakten. Förutom att det är viktigt av jämställdhetsskäl att öka andelen kvinnor, motiverar inriktningen mot allt fler internationella uppdrag att kvinnor rekryteras i större omfattning. Kvinnor har en gynnsam inverkan på fredsprocesser. Kvinnors aktiva deltagande i fredsförhandlingar stärker legitimiteten av internationella uppdrag och bidrar också till en mer varaktig fred eftersom hela befolkningen då omfattas av åtgärderna. Fler kvinnor inom det svenska försvaret innebär också att det finns fler kvinnor som kan delta i internationella uppdrag. Alarmerande rapporter visar att närvaron av enbart manliga fredsbevarande styrkor gör att förekomsten av prostitution ökar. En rödgrön regering kommer därför att arbeta för att nå en jämnare könsfördelning inom Försvarmakten.

Försvaret, som idag styrs av manliga värderingar med män i beslutande ställning, behöver allas kompetens och erfarenhet, även kvinnornas. Därför är det helt nödvändigt att öka andelen kvinnor inom försvaret. En alltför stor del av kvinnorna inom Försvarmakten uppger att de blivit utsatta för trakasserier på grund av kön eller sexuella trakasserier. En rödgrön regering kommer därför att arbeta för att den plan mot trakasserier på grund av kön och mot sexuella trakasserier inom Försvarmakten efterlevs.

För en rödgrön regering är det mycket viktigt att kvinnors särskilda situation i konflikter uppmärksammas och att kvinnors erfarenheter och kunskaper tas tillvara i fredsarbetets olika stadier.

En rödgrön regering kommer därför:

- Att i FN driva frågan om att uppmärksamma kvinnors särskilda situation under en konflikt och vikten av att fler kvinnor deltar i arbetet samt att både kvinnor och män får kunskap och utbildning i genusperspektivet.

- Att satsa på utbildning i genuskunskap och i FN-resolutionerna 1325 och 1820, både vad gäller den personal som tjänstgör i Sverige och den personal som ska delta i internationella operationer.
- Att driva frågan om en handlingsplan för att implementera FN:s resolutioner 1325 och 1820 i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik för att stärka kvinnors säkerhet i konflikter och att öka andelen kvinnor i EU:s insatser.
- Att arbeta för en jämnare könsfördelning inom Försvarmakten.
- Att arbeta för att handlingsplanen mot trakasserier på grund av kön och mot sexuella trakasserier inom Försvarmakten efterlevs.

Nedrustningspolitik

Vår gemensamma vision är en värld fri från kärnvapen liksom andra massförstörelsevapen. Vi vill se en världsordning där fred och säkerhet kan tryggas med minskade militärutgifter och där resurserna istället kan användas för att ge människor större frihet, ökad trygghet och bättre utveckling. Världen behöver en nystart för nedrustning och ickespridning.

Vi vill återföra Sverige till en tätposition i nedrustningsfrågorna. När världen äntligen börjat tala om nedrustningsfrågorna igen har Sverige under den borgerliga regeringen valt att tåga. Sverige kan vara en positiv kraft i det internationella arbetet för nedrustning.

Massförstörelsevapen utgör ett reellt hot mot vår trygghet och vårt mål är en fullständig avveckling av massförstörelsevapen, såväl biologiska och kemiska som nukleära.

Kärnvapen är och förblir de värsta tänkbara massförstörelsevapnen. Det ligger i mänsklighetens och världssamfundets intresse för överlevnad och gemensam säkerhet att alla kärnvapen elimineras.

År 2003 tillsattes på Anna Lindhs initiativ en kommission, med Hans Blix som ordförande, för att utarbeta förslag till det fortsatta arbetet med nedrustning av nukleära, biologiska och kemiska massförstörelsevapen. I sin rapport lägger kommissionen fram 60 viktiga rekommendationer på åtgärder för nedrustning och icke-spridning. Vi anser att Blixkommissionens rapport bör ligga till grund för ett intensifierat svenskt arbete i denna anda.

Det finns oroande tecken när det gäller massförstörelsevapen. Kärnvapen har en fortsatt säkerhetspolitisk vikt bland Natos medlemsländer. Flera länder har skaffat sig kärnvapen och risken för ytterligare spridning är stor. Israel, Indien och Pakistan har utvecklat kärnvapen utanför de internationella kontrollregimerna. Nordkorea har genomfört provsprängningar och Irans kärnenergiprogram har i flera år utgjort en storpolitisk fråga eftersom landet misstänks för att försöka skaffa sig kärnvapen samtidigt som det råder starka spänningar i regionen. I Pakistan är läget mycket instabilt.

Ickespridningsavtalet, NPT, är satt under stor press. Arbetet måste fortsätta med att stärka det existerande NPT-avtalet och driva på för att redan gjorda utfästelser förverkligas. Sverige bör aktivt trycka på för att få de erkända kärnvapenstaterna att nedrusta. Så länge dessa inte genomför en nedrustning riskerar vi att inte heller andra länder kommer att respektera NPT.

Nedrustningsfrågorna omfattar många områden. Små och lätta vapen står för en överväldigande del av konflikters dödsoffer. De kallas ibland för vår tids verkliga

massförstörelsevapen. Alla förslag som kan begränsa användningen av små och lätta vapen måste undersökas och utnyttjas. Minor och klusterbomber fortsätter att skörda civila offer i årtionden efter att själva kriget tagit slut och arbetet med att förbjuda dem måste intensifieras.

För att öka Sveriges engagemang för nedrustning och ickespridning kommer en rödgrön regering:

- Att använda Blixkommissionens rapport som grund för ett intensifierat svenskt arbete för nedrustning och icke-spridning. Ett exempel är att Sverige bör erbjuda sig att vara värd för och bekosta ett sekretariat för NPT.
- Att agera för att få EU att vara en pådrivande nedrustningskraft.
- Att arbeta för att Mellanöstern, ett område av strategisk vikt med stora politiska och säkerhetsmässiga spänningar, blir en region fri från kärnvapen och massförstörelsevapen.
- Att arbeta för att få fler länder att skriva under och ratificera Oslokonventionen samt delta aktivt i CCW-processen. Med en rödgrön regering kommer Sverige omgående att ratificera Oslokonventionen.
- Att vara drivande för att reglera och minska olaglig vapenhandel. Sverige bör utveckla en nationell handlingsplan kring lätta vapen som tydliggör svenska strävanden inom området och som möjliggör uppföljning och utvärdering av svenska positioner och åtgärder. Vi kommer också att agera för att få tillstånd ett effektivt internationellt avtal för vapenhandel (Arms Trade Treaty).
- Att fortsatt ge stöd till minröjning, stöd till minoffer och destruktion av minor.

Vapenexport

All handel med vapen och krigsmateriel ska kontrolleras genom strikta regler. Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Den totala vapenhandeln i världen måste minska. Det ska Sverige arbeta för genom en svensk restriktiv krigsmaterielexportpolitik men också genom att agera i internationella fora. All illegal handel med vapen och krigsmateriel måste förebyggas och bekämpas.

Under det kalla kriget och stormakternas militära kapprustning var ett starkt eget försvar nödvändigt för att kunna värna landets integritet. Ett starkt försvar krävde en stark svensk försvarsindustri som stod oberoende av omvärlden.

Förändringarna i vår omvärld under de senaste decennierna har varit omvälvande och i huvudsak positiva. För Sverige har det kalla krigets slut inneburit att de allvarligaste hoten mot vår säkerhet försvunnit. Sverige är och ska vara militärt alliansfritt. Men idag finns helt andra möjligheter än tidigare till internationellt samarbete på olika plan. För att möta dagens komplexa hot mot fred och säkerhet krävs internationellt samarbete.

Även den svenska försvarsindustrin har genomgått stora förändringar sedan det kalla krigets slut. Det svenska försvaret har behov av materiel av god kvalitet med hög teknisk nivå. Materieförsörjningen sker idag inom ramen för internationellt samarbete.

En ny krigsmaterielutredning

Den nuvarande krigsmaterielexportlagstiftningen har flera brister, varför en ny bör införas. En framtida ny lagstiftning ska precis som idag vila på grundprincipen att export av krigsmateriel är förbjuden, men att dispens kan lämnas. Export av krigsmateriel ska fortsatt vara förbjuden till en stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat, en stat som är invecklad i internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt eller en stat som har inre väpnade oroligheter. Lagförslaget ska ligga i fas med utvecklingen på området och vara samstämmig med Sveriges politik för global utveckling (PGU). Vikten av demokrati, MR-perspektivet och internationella säkerhetspolitiska aspekter ska betonas.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen påbörjade ett arbete kring en ny lagstiftning men nu har lång tid förflutit sedan den så kallade KRUT-utredningen lades fram. En rödgrön regering avser därför att tillsätta en ny krigsmaterielutredning efter valet 2010 vars syfte ska vara att arbeta fram en ny lagstiftning som kan presenteras för riksdagen under mandatperioden.

Utredningen ska bland annat ta hänsyn till följande:

- En översyn av riktlinjerna för vad som räknas som krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel.
- Utredningen ska pröva möjligheten att införa ett så kallat demokratikriterium i regelverket för krigsmaterielexporten.
- Framtidens regelverk för krigsmaterielexport ska formuleras så att det utesluter möjligheterna för Sverige att exportera krigsmateriel till länder som begär grova och omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna.
- Kommande regelverk kommer baseras på tillståndsprovning från fall till fall utifrån en samlad avvägning utifrån landets utveckling.
- Utredningen ska se över riktlinjerna för följdleveranser. Det är en nödvändighet att ingångna avtal kan fullföljas. Samtidigt finns en problematik då förhållandena ändras kring ett mottagarland, exempelvis i händelse av väpnad konflikt.
- Svensk export och import av krigsmateriel ska vara koherent med Sveriges politik för global utveckling (PGU). Utredningen ska undersöka om det är möjligt att införa krav på obligatorisk konsekvensanalys i regelverket. Denna ska visa hur den svenska försäljningen påverkar mottagarlandet.
- Möjligheten att införa ett regelverk för uthyrning och utlåning av krigsmateriel ska undersökas.
- Regler för import av krigsmateriel bör utarbetas i enlighet med samma principer som gäller för exporten.

Krigsmateriel i EU-samarbetet

Sverige deltar i europeiskt samarbete kring krigsmateriel, forskning och utveckling samt europeisk försvarsindustri. Detta samarbete stärker EU:s positioner och minskar beroendet av andra länder, främst USA.

Sverige, som ett av de sex länder som ingår i LoI-samarbetet (Letter of Intent), tjänar på samarbete exempelvis för att minska utvecklingskostnader. Numera pågår en stor del av samarbetet på området inom ramen för Europeiska försvarsbyrån, EDA. Med en rödgrön regering kommer Sverige fortsatta vara medlem i EDA .

Handel med krigsmateriel måste självfallet omgärdas med stora restriktioner. Det handlar inte om en vara som kan vara en del av EU:s inre marknad utan det gäller en handel som måste omgärdas med stora restriktioner.

EU utgör också ett viktigt forum i det internationella arbetet för exportkontroll.

En rödgrön regering kommer inom EU-samarbetet att ta initiativ till en FN-konferens som syftar till att ta fram ett internationellt regelverk om restriktioner för vapenexport och vapenhandel.

En rödgrön regering kommer att arbeta för att EU:s politik blir mer restriktiv och tillämpas strikt. EU:s uppförandekod om vapenexport antogs i december 2008 som en gemensam ståndpunkt. Utöver detta kan enskilda länder ha en mer restriktiv nationell politik, en princip som ska ligga fast.

Säkerhetspolitik

Sverige är, och ska med en rödgrön regering fortsätta vara, militärt alliansfritt. Det är centralt för vår gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige ska inte ansöka om medlemskap i Nato. Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Världen lider idag ingen brist på militära styrkor och förband, men det finns ett stort underskott på humanitära insatser. FN:s säkerhetsråd har slagit fast att behovet är stort av åtgärder för att förebygga väpnade konflikter. Vi vill att FN och Sverige stärker sin förmåga att förebygga kriser. EU är en central utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Ett ökat nordiskt försvarssamarbete är både viktigt och efterfrågat eftersom det kan ge en effektivare resursanvändning. Samarbetet får dock inte hota den nationella beslutanderätten.

Globaliseringen förändrar ständigt vår värld. De senaste decenniernas förändringar i vår omvärld har varit omvälvande och i huvudsak positiva. Det kalla krigets slut har inneburit att de allvarligaste hoten mot vår säkerhet har försvunnit. Det militära invasionshotet har ersatts av en mer mångfacetterad hotbild.

De allvarligaste hoten mot Sverige kan ha sin grund i öppna konflikter, tvister kring energi- och råvaruförsörjning, miljöförstöring, klimatförändring, naturkatastrofer, olyckor, härröra från organiserad brottslighet och terrorism eller ta formen av attacker mot IT-system. De kan uppstå plötsligt och beredskapen måste vara god. Det kan inte uteslutas att vi i framtiden kommer att utsättas för militära hot. Ett enskilt väpnat angrepp mot Sverige är dock fortsatt osannolikt under överskådlig framtid.

Den politiska, ekonomiska, sociala och militära utvecklingen i Ryssland kommer att vara en avgörande faktor för Sveriges framtida säkerhetspolitiska situation. Sverige och EU måste intensifiera sin grannskapspolitik och öka utbytet och kontakter mellan människor och länder. Vi vill också framhålla det viktiga kontaktskapande arbete som görs på lokal och regional nivå. Även om det finns positiva inslag i den ryska samhällsutvecklingen finns det anledning till vaksamhet. Rysslands alltmer auktoritära styre kombinerat med ett allt mer aggressivt beteende mot vissa grannländer inger oro. Att använda energileveranser som ett politiskt påtryckningsmedel kan aldrig accepteras.

Ett trovärdigt svenskt försvar är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument och det ska verka avskräckande. Sverige ska vara väl förberett att själv försvara sin nationella integritet. Det utgör grunden för vår militära alliansfrihet. Det svenska försvaret ska också i internationella operationer bidra till en säkrare värld.

Som en följd av terroristattentaten i Madrid 2004 enades alla länder i EU om en politiskt bindande solidaritetsdeklaration. I och med solidaritetsdeklarationen, som formaliserats i det nya Lissabonfördraget, har vi åtagit oss att handla gemensamt och i en anda av solidaritet för att hjälpa varandra om någon skulle utsättas för ett terroristattentat. I deklarationen klargjordes att varje medlemsland självt har rätt att välja de medel som det finner lämpligt för att bistå en drabbad.

Vi står dessutom bakom den utvidgade solidaritetsförklaring som omfattar hela Norden. Sverige ska inte förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Vi har genom åren kunnat visa att det går att kombinera ett aktivt ansvarstagande för både vår egen och andras säkerhet med att vara militärt alliansfria. Militär alliansfrihet betyder inte passivitet.

Den beskrivning av svensk säkerhetspolitik som gjordes 2002 med brett stöd bland riksdagens partier ska bestå. Det är viktigt att det inte råder någon som helst tveksamhet om vårt lands säkerhetspolitiska grundhållning, nämligen att Sveriges militära alliansfrihet tjänar oss väl. En rödgrön regering är övertygad om att den kommer att fortsätta tjäna oss väl även i framtiden.

Skälen till att vi slår vakt om den militära alliansfriheten är i korthet följande:

- **Sverige ska behålla sin handlingsfrihet.** Sverige skulle förlora sin handlingsfrihet i en försvarsallians med ömsesidiga försvarsförpliktelser. Möjligheten att bedriva en självständig utrikespolitik på vissa områden skulle inskränkas med ett Natomedlemskap.
- **Trovärdig aktör i det globala nedrustningsarbetet.** Vår militära alliansfrihet ger oss möjlighet att vara en trovärdig och pådrivande kraft i det globala nedrustningsarbetet. Kärnvapenanvändning är dessvärre fortfarande en del av vissa Natoländers försvarsdoktriner.
- **Självständig inriktning.** Sverige ska driva en självständig försvarspolitik. Baserat på vår egen bedömning ska vi bestämma storleken och inriktningen på vårt försvar.
- **Folkligt stöd.** Den militära alliansfriheten har ett starkt stöd hos det svenska folket, vilket ger vår säkerhetspolitiska hållning stark legitimitet.
- **Konfliktförebyggande arbete.** Sverige värnar freden bäst genom konfliktförebyggande arbete. Det gör vi främst genom de politiska organisationer där Sverige redan är medlem. Bland annat har EU civila verktyg till sitt förfogande såsom exempelvis diplomati, handel och bistånd.

Internationell säkerhet och samarbete

Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Global säkerhet förutsätter ett starkt globalt regelverk. Många av de nya hoten mot vår säkerhet ska i första hand lösas inom FN:s ram. Sverige kommer inte att delta i internationella insatser som saknar FN-mandat. Det är viktigt för Sverige att FN fungerar väl. Medlemsländerna måste ge FN de förutsättningar som krävs för att klara de nya uppgifterna. Vi vill att Sverige ska skärpa sin profil i FN.

FN:s säkerhetsråd kan ge andra regionala organisationer, som exempelvis EU, Nato och AU, Afrikanska unionen, uppdraget att leda en fredsbevarande operation. EU har utvecklat sin kompetens att leda alltmer komplexa operationer. Sverige har deltagit i praktiskt taget alla fredsfrämjande insatser som EU har genomfört. Sverige ska fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE.

När FN ger Nato i uppdrag att utföra fredsoperationer beror det ofta på att Nato har resurser och kunskap att leda komplicerade insatser. Vårt samarbete med Nato i FN-mandaterade fredsbevarande insatser är viktigt, men vi är tydliga med att Sverige inte ska delta i militära operationer som enbart har sin grund i Nato-stadgans artikel fem om ömsesidiga försvarsgarantier.

Sverige bör fortsätta det samarbete med Nato som sedan flera år utvecklats, i alla frågor utom bindande försvarsförpliktelser och utan att trovärdigheten för vår militära alliansfrihet undergrävs. Internationella operationer blir alltmer krävande och komplexa och det behövs därför en långtgående standardisering och samövning. Sverige ska inte tillåta Natoövningar på svenskt territorium om inte syftet är kopplat till FN:s internationella fredsoperationer. Det gäller även om Sverige saknas i ledningen för övningen. Vid övningar och militära besök till Sverige ska kärnvapen aldrig få medföras. Vi säger också ett tydligt nej till deltagande i Natos snabbinsatsstyrka NRF, Nato Response Force, bland annat eftersom vi anser att Försvarsmakten redan har betydande åtaganden.

Försvarspolitik

Målet för den rödgröna försvarspolitikerna är att bevara Sveriges fred och självständighet, trygga stabiliteten i vårt närområde och att bidra till att stärka internationell fred och säkerhet.

Ett modernt och effektivt insatsförsvar

Det militära försvaret – Försvarmakten och dess stödmyndigheter – har under de senaste två decennierna genomgått en kraftig omstöpning. Nödvändiga, men många gånger smärtsamma, minskningar i storlek har gått hand i hand med utvecklande av nya förmågor och ökad kvalitet. Samtidigt har också den internationella dimensionen gått från att vara en perifer sidouppgift till att bli en av huvuduppgifterna för det militära försvaret. En rödgrön försvarspolitik innebär en fortsatt reformering av det svenska försvaret från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar.

De senaste årens omvärldshändelser har samtidigt påmint oss om den fortsatta vikten av den nationella komponenten i det militära försvaret. Samtidigt har vi kommit till en gräns där det är svårare att växla kvantitet mot kvalitet. Nu krävs nya prioriteringar för försvaret, där dess användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet måste öka.

Ett sådant förändringsarbete kräver tydliga politiska mål som försvarets olika myndigheter långsiktigt kan arbeta mot.

Övergripande inriktning

De nationella behoven ska utgöra grunden för prioritering och utveckling av förmågor. Dessa förmågor ska i stor utsträckning utifrån behov och möjlighet kunna utnyttjas även internationellt. De förband som utbildas ska vara tillgängliga för de typer av insatser som kan bli aktuella i en nära framtid, nationellt och internationellt. Alla förbandstyper behöver dock inte vara optimerade för internationell tjänstgöring. Det innebär också att för vissa förmågor som inte är omedelbart efterfrågade nationellt och internationellt men ändå potentiellt viktiga går det att överväga att behålla endast en grundläggande kunskap i Försvarmakten eventuellt i ett nordiskt samarbete.

För internationell tjänst prioriteras markförband.

Flygvapen, marin och nationella skyddsstyrkor utgör de omedelbart gripbara resurserna och grunden för svensk, nationell incidentberedskap i fredstid.

Idag utnyttjas inte den volym som är avsett för internationella insatser. Det är därför rimligt att öka ambitionen relativt idag. Vi rödgröna vill se fler svenska soldater i FN-ledda fredsbevarande operationer.

Vi utesluter inte att Sverige även i framtiden kan bidra till EU:s snabbinsatsstyrkor. Vi motsatte oss dock att Sverige tog ett ramansvar 2011 för Nordic Battle Group. Vi vill heller inte att Sverige under mandatperioden åtar sig ytterligare ramansvar. Sverige bör inrikta sig på bidrag till framtida snabbinsatsförband inom områden som är särskilt efterfrågade och där vi har hög kompetens. Vi kommer vidare att verka för att EU ser över konceptet för snabbinsatsstyrkorna.

Det svenska militära försvaret ska vara rationellt och effektivt organiserat. Det innefattar en fortsatt översyn av t.ex. logistikfunktioner, stödmyndigheter och grundorganisation.

Förmåga till flexibel utveckling

Försvaret skall ha förmågan att kunna utvecklas för att möta framtida hot. Flexibilitet och utvecklingsförmåga måste därför utgöra en integrerad del av det framtida försvaret. Såväl personalförsörjningssystem som materiel, organisation och beredskapssystem måste, tillsammans med bl.a. forskning och utveckling samt en fortsatt god underrättelsetjänst, bidra till en trovärdig och flexibel utvecklingsförmåga. Viktigt är att ständigt prova om de förmågor man har är nödvändiga och optimala utifrån de behov som kan identifieras.

Det militära försvarets utveckling

Reformeringen av det militära försvaret måste fortsätta och leda till en mer användbar och tillgänglig insatsorganisation. Denna reformering måste emellertid ske på ett ansvarsfullt sätt.

Försvarsmaktens förmåga att genomföra väpnad strid ska utgöra grunden för att upprätthålla och utveckla det militära försvaret. De nödvändiga förändringarna i personal-, materiel- och logistikförsörjning liksom i insatsorganisationens utformning och beredskapssystem ska ske på ett sådant sätt att de leder till ett militärt försvar med högre tillgänglighet och användbarhet samt en god balans mellan storlek och allsidighet.

Vi rödgröna vill därför ha ett militärt försvar där antalet heltidsanställda yrkessoldater är fortsatt lågt. Istället bör den allra största delen av insatsorganisationen bemannas med frivilliga, kontrakterade soldater. Vi bedömer att detta, utöver att säkra ett inflöde av civil kompetens och kunskap till försvaret, innebär minskade kostnader.

Hemvärn/Nationella Skyddsstyrkor utgör en viktig del av Sveriges militära försvar som en snabbt gripbar resurs. De utgör samtidigt en central resurs för samhällets robusthet vid kriser. Det är en kostnadseffektiv resurs som bör finnas över hela landet. Vi vill därför se en

ökad ambition jämfört med idag. Det är viktigt att kunna använda förbanden såväl i fred som i krig.

Hemvärnet/Nationella Skyddsstyrkorna ska kunna skydda viktiga objekt och installationer men också kunna skapa förutsättningar för insatsförbandens möjlighet att nå fram.

Stridskrafter

Vi rödgröna vill se en utveckling mot lättare arméförband med högre grad av modularitet. Vi betonar vikten av väl inövade förband. Arméstridskrafterna bör kunna samordnas och ledas på alla nivåer

Marinstridskrafterna skall vara dimensionerade för och inriktade mot insatser i närområdet. Vi vill bevara den svenska kompetensen som svensk marin och svensk fartygsindustri har utvecklat. Det är viktigt att ha bra yt- och undervattensförmåga för att kunna skydda svenskt territorium.

Flygstridskrafterna ska behållas och utvecklas. Antalet stridsflygplan ska anpassas efter de operativa behov som identifieras. Med utgångspunkt från dagens planerade volym om 100 ska antalet operativa stridsflygplan reduceras över tid.

Folkligt förankrat försvar

Sveriges försvars- och säkerhetspolitik är och ska vara alla svenskars ansvar. Den folkliga förankringen och förtroendet utgör viktiga komponenter för det militära försvaret. Detta innebär bl.a. att försvaret ska spegla övriga samhället vad gäller attityder och värderingar men också i att bestå av ett tvärsnitt av samhället. I detta ingår också att se till att undanröja de strukturer som gör att det militära försvaret och dess stödmyndigheter inte klarar av att rekrytera kvinnor i tillräcklig omfattning. Det är viktigt att arbetet med jämställdhet och motverkande av diskriminering oavsett kön, etnisk tillhörighet, religiös uppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder får fullt genomslag i verksamheten.

Försvarsmaktens personalförsörjning

Sveriges försvar måste kontinuerligt förses med personal. Rätt person ska sättas in på rätt plats. Systemet måste vara robust och uthålligt. Under 2008 mönstrade och frivilligt antagningsprövade Pliktverket ungefär 24 000 män och 1 000 kvinnor. Av dessa togs 6 805 respektive 461 ut till en värnplikts- eller civilpliktsutbildning. En hel årskull ungdomar består för närvarande av ungefär 100 000 personer.

Om det svenska försvaret ska bemannas med plikt eller frivillighet är en principiellt viktig fråga. Systemet måste fungera väl även i tider då försvarsberedskapen medger att få i varje årskull tas ut till tjänstgöring. Det ska fungera i ekonomisk hög- och lågkonjunktur och säkerställa att försvaret får rätt kompetenser. Vid ett läge av höjd beredskap eller krig ska alla vara skyldiga, både kvinnor och män, att fullgöra värnplikt eller civilplikt. Då är det extra viktigt att rätt person snabbt kan sättas in på rätt plats för tjänstgöring.

Den borgerliga regeringen beslutade under sommaren 2009 om en ny inriktning för rekrytering och militär grundutbildning. Beslutet innebär att den militära grundutbildningen ska vara helt frivillig från och med 1 juli 2010. Därefter ska ingen tjänstgöra med plikt om inte försvarsberedskapen så kräver. Trots att det är ett stort beslut att ändra i pliktlagen från 1901 har inte regeringen presenterat ett färdigt förslag för Sveriges riksdag om en ny lagstiftning. Vi är starkt kritiska till att regeringen, trots avsaknad av ett riksdagsbeslut, uppdragit åt berörda myndigheter att göra långtgående förberedelser för det nya systemet.

Vi rödgröna anser att om Sverige ska ändra i pliktlagen ska det ske med bred majoritet i Sveriges riksdag. Det förslag som hittills diskuterats bygger på flera osäkra antaganden och oklara förutsättningar, vilket Försvarsmakten själva påpekat. Det råder till exempel oklarheter om arbetsmarknadens LAS-regler kommer att kunna uppfyllas.

Att förhastat avskaffa plikten, baserat på regeringens bristande underlag, äventyrar Försvarsmaktens kvalitet och den förankring som försvaret har hos svenska folket. Vår mening är att en fullständig bedömning kan ske tidigast under nästa mandatperiod. Plikten bör till dess den ändras begränsas till tre månaders utbildning. Om den borgerliga regeringen avskaffar plikttjänstgöringen före valet 2010 kommer en rödgrön regering att genomföra en förutsättningslös översyn av det helt frivilliga personalförsörjningssystemet efter ett år.

Kontraktförband byggda på frivillighet och civil kompetens

Vi anser att framtidens försvarsmakt ska bestå av kontraktförband. Vi vill att färdigutbildade soldater – uttagna för grundutbildning genom värnplikt eller genom frivillighet – ska erbjudas att teckna ett frivilligt flerårigt avtal för kontraktstjänstgöring vid ett förband.

De frivilliga soldaterna kan kallas in för tjänstgöring nationellt och för fredsfrämjande internationella insatser. Systemet bygger på att den enskilde har en civil förankring och periodvis under kontraktstiden växlar mellan kontraktstjänstgöring och civilt yrkesliv. Under de perioder man kallas in för nationell tjänstgöring kan man genomföra förbandsövningar, utbilda sig på ny utrustning, genomgå befälsutbildning eller delta i nationella insatser.

Beredskapen för kontraktförbanden ska variera. Genom planering av den nationella tjänstgöringen får man ett antal förband som ständigt är gripbara. I övrigt kan man utifrån säkerhetspolitiska behov variera beredskapstiden och på så vis säkerställa att man hela tiden

har rätt mängd förband tillgängliga på kort varsel. Detta kan åstadkommas utan att personalen nödvändigtvis behöver lämna sina ordinarie arbeten. Det ska jämföras med ett system dominerat av yrkessoldater där beredskapen hela tiden är på en hög och kostsam nivå oavsett behovsbild.

Efter slutförd kontraktstid kan vissa soldater erbjudas att förlänga sitt kontrakt exempelvis för att hantera uppkomna brister i nyutbildningen. Övriga överförs till personalreserven. De kan också uppmuntras att gå vidare till Hemvärnet/Nationella Skyddsstyrkorna.

Vi anser också att det fortsatt finns behov för ett mindre antal heltidsanställda soldater i Försvarsmakten. De behövs för att säkra beredskapen dygnet runt, året runt och arbetar ofta inom flygvapnet och marinen som har huvudansvaret för den svenska incidentberedskapen. Det kan även handla om vissa mindre arméenheter, t.ex. specialförband som enheter inriktade mot kemiska, biologiska och radiologiska hot. Dessa förband utgör även en betydande resurs för det civila samhällets krishanteringsförmåga.

Försvarsindustrin, forskning och utveckling

Materieförsörjningen måste fortsätta att reformeras. Det är viktigt att materiel- och logistikförsörjningen sker så effektivt och rationellt som möjligt. Materiel- och logistikförsörjningen, samt forsknings- och teknologikutveckling, är medel för att uppnå målet: en användbar och effektiv insatsorganisation.

Uppgradering av materiel bör om det är ekonomiskt försvarbart föredras framför nyanskaffning. Samutveckling ska där det är kostnadseffektivt väljas före egenutveckling. När nyanskaffning av materiel är nödvändig kan färdigutvecklad materiel på marknaden vara ett alternativ. Kostnaderna ska dock noga beaktas i ett livscykelperspektiv.

Den svenska försvarsindustrin måste ses i ljuset av dess säkerhetspolitiska roll. Tillgången till materiel måste säkras inte bara för dagens behov utan också för en försämrad omvärldssituation. En försvarsindustri baserad i Sverige innebär tillgång till egen produktionskapacitet och kompetens. Dessutom innebär förmågan att exportera försvarsmateriel bättre förutsättningar att importera nödvändig materiel. Sverige som ett litet och militärt alliansfritt land kan riskera att hamna långt bak i kön när efterfrågan blir hög. Vi undviker dessutom att Sverige tvingas in i operationer eller politiska förpliktelser som riskerar att undergräva vår alliansfrihet för att få köpa nödvändigt materiel.

Vi vet att den sk materielhyllan ibland kan vara tom och det kan ställa till stora problem.

En internationellt konkurrenskraftig försvarsindustri, har betydelse också ur ett långsiktigt perspektiv. Den ger Sverige tillgång till viktiga internationella samarbeten.

Vi vill understryka den roll som forskning och utveckling har för att, utöver att bidra till teknik- och materielutveckling, generera kunskap om teknik och framtida hot och ta fram underlag för såväl politisk nivå som myndighetsnivå. Nationell forskning och utveckling bidrar således till självständighet i nationella beslut.

Den frivilliga försvarsverksamheten

Vi vill se självständiga ideella frivilligorganisationer som tillför samhället viktiga värden.

Den nuvarande synen på frivilligorganisationer resulterar inte i en mer användbar frivillighet. De organisationer som varaktigt och med kvalitet kan bidra till Försvarsmaktens verksamhet eller till samhällets krishanteringsförmåga bör kunna få samhällsstöd för detta. Den förändrade bidragsstrukturen som regeringen föreslår skapar inte konkreta och realistiska förutsättningar för organisationerna att åta sig uppdrag och utgöra en långsiktig resurs inom svensk krishantering.

Civila insatser i militär miljö

Vi anser att samverkan mellan den civila och militära delen inför och under insatser måste stärkas. Vi är också positivt inställda till samordning och strategisk styrning för att olika typer av insatser ska kunna öka varandras verkningsgrad. Det viktigt att samordningen inte sker på ett sådant sätt att den riskerar de civila insatsernas opartiskhet eller leder till att bistånd snarare kanaliseras till områden med truppinsatser än till områden med störst civila behov.

Vi vill vidare betona att civil insats i militär miljö först och främst måste utgå från behovet hos de samlade internationella insatserna i konfliktområdet, inte från de nationella bidragen. Vi välkomnar att utveckla den nationella civil-militära samverkan i linje med FN:s och EU:s koncept kring integrerade missioner.

